

ШТА ДА СЕ РАДИ: КОЛИКО ЂЕМО ЗА 20 ГОДИНА ИМАТИ НАСЕЉА

Села се преселила у град

Марија Јеленковић*

Књажевац је по површини четврта општина у Србији. Разуђеног је типа и састоји се од неколико микрорегија. Осим града Књажевца, на целој територији општине је 86 сеоских насеља.

Књажевац, нажалост, спада у општине с највећим степеном морталитета у Србији: у просеку, становништво се годишње смањи за око 500 становника. Депопулација у самом граду Књажевцу је у границама подношљивости, док је најизраженија у микрорегијама Заглавак и Буцак.

Микрорегија Заглавак, најсиромашнији део општине, на граници је Србије са Бугарском. Становништво ове регије углавном се бавило сточарством и оним повртарским културама које могу да се гаје у планинским пределима. Највећа миграција у општини управо је била из ових села, одакле су се људи масовно исељавали почевши од шездесетих година прошлог века, упоредо са развојем индустрије. Центар ове микрорегије је село Жуковац, које је пре пола века било седиште истоимене општине. Ово село данас има 58 становника. У селу Балинац које данас броји 15 сталних становника постоји сачувана црква од слабог материјала – чатмара, једина такве врсте у источној Србији. Некада многољудно село Алдинац данас има свега 16 становника од којих већина зимске дане проводи код својих рођака у Књажевцу. На територији Заглавка налази се и сеоско насеље Репушница у коме од 1998–1999 године нема ниједног становника.

Микрорегија Буцак налази се на граници са општинама Сврљиг, Бела Паланка и Пирот. Центар ове микро-

регије је сеоско насеље Кална. На територији Буцака, у селу Габровница шездесетих година прошлог века радио је рудник уранијума. У том периоду само насеље Кална добило је комплетну инфраструктуру, изграђени су стамбени објекти, зграде државних институција,

другим речима, чинило се да овом крају предстоји лепа будућност. Затварањем рудника и из овог краја становништво је почело масовно да се сели ка већим градским центрима, Књажевцу и Зајечару. И у Буцаку има готово празних села – на пример у селу Татрасница живи једно домаћинство са три становника, док у селу Алдина Река живи само један становник. Део овог краја је и туристички центар

„Бабин зуб”, у оквиру којег је 25. децембра 2011. отворен хотел „Стара планина”. Развој зимског туризма на Старој планини утицаће на поновно оживљавање овог краја. Један од основних разлога за исељавање становништва из сеоских насеља општине Књаже-

вац била је индустријализација. Други разлог: недовољно развијена комунална инфраструктура – до неких села никада није стигао асфалтни пут и фиксна телефонија, а до неких чак ни струја. Трећи разлог – школовање деце, односно жеља људи са села да њихова деца „оставе мотику”.

Мањи број одсељених наставио је редовно да обилази своја сеоска имања, већина је то престала да чини. На територији општине је долазило и до такозваног колективног исељавања, тако да постоје делови града Књажевца у којима углавном живе становници пореклом из истог села, комшије и раније у селу, и касније у граду.

Од укупно око 31.000 становника општине Књажевац (попис 2011), деце предшколског узраста је 540, три основне школе похађа приближно 2.000 ученика. На територији општине постоје две средње школе – Техничка школа која има 525 ђака, и гимназија коју похађа 321 ученик. Просечна зарада за октобар 2011. у општини је износила 25.669 динара.

*Шеф одељења за привреду и друшћивене делатности СО Књажевац

Општина Књажевац се у просеку годишње смањи за око 500 становника

Број становника по насељима	Општина Књажевац		
	2011.	2002.	1991.
Бели Поток	168	245	440
Бучје	246	368	536
Вина	276	414	560
Витковац	219	347	490
Дреновац	87	140	202
Жлне	90	160	223
Жуковац	58	113	169